

כבושין⁽⁸⁷⁰⁾. וכך הוא אומר: ⁽⁸⁷¹⁾

יונה].

אחינו! לא נאמר באנשי נינה, כאשר מסופר ששבו בתשובה, ושמו שקים במתניהם: "וירא אלהים את שקם ואת תעניתם"⁽⁸⁷²⁾,

והיינו, שהקדוש ברוך הוא קיבל את תשובתם בגלל שראה שאכן שבו מדרכם הרעה, ולא בגלל המעשים החיצוניים, שהתענו והתכסו בשקים.

אלא כך נאמר: "וירא האלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה" [כפי שמסופר בספר

וכן בקבלה⁽⁸⁷³⁾] [בספרי הכתובים, בספר

אם כן, מוזכרים במשנתנו שלשה חשובי הקהל: נשיא, אב בית דין, וזקן שהוא חכם [ומדובר באופן שהנשיא ואב בית הדין אינם זקנים]. ועיין בגבורת ארי ובמה שכתבנו בזה בגמרא.

[בפירוש מסכת אבות] כתב, שנקראו דברי קבלה, מפני שכל הדינים הנלמדים מדברי נביאים, כולם מקובלים מסיני. כי בלאו הכי, הרי אין נביא רשאי לחדש דבר. וכן כתב גם רבינו בחיי על מסכת אבות: משה קיבל תורה מסיני. ולא חמשה חומשי תורה בלבד, אלא אילו נביאים וכתובים קבלם משה בסיני, שלכך נקרא נ"ך דברי קבלה, על שם שהיו מקובלים ובאים מימות משה.

870. כתב הרשב"א, ש"כבושין" הוא מלשון מכבש. והיינו, דברים שכובשין ודוחקין את הלבבות להחזירם למוטב. עוד הביא ענין אחר, דהיינו שמגלה להם סתרי מעשיהם, כמו "בהדי כבשי דרחמנא וכו'".

והביא רש"י, שבתוספות מאן דהו הקשה, הרי גם הפסוק שהובא לעיל, מספר יונה, הוא מהכתובים, ולמה קורא התנא דווקא למקרא שבספר יואל "קבלה"?

871. כתב התפארת ישראל: מכאן ראייה שיש לדרוש ביום כיפור קודם מעריב של כל נדרי, ולא כמקומות שנהגו שלא לדרוש.

ותירץ, ש"קבלה" היינו כאשר הנביא מצוה ומודיע ומזהיר את ישראל, כמו אותו מקרא שבספר יואל. אבל המקרא שבספר יונה אינו ציווי הנביא, אלא סיפור דברים. אלא שאגב אורחא אנו למדים מכך, שהעיקר הוא התשובה הפנימית ולא המעשים החיצוניים.

872. ומכל מקום הוצרכו להתענות, משום שאין הלב נכנע כל כך — אלא על ידי התענית, ועל ידו שב מקירות ליבו. ואותה תשובה היא המועילה, והתענית היא רק שיירי מצוה. [דרשות חתם סופר].

אמנם בחות יאיר כתב שתלמיד טועה כתב את הדברים, שהרי מצינו במסכת גדה [כג א] שקורא למקרא דברי קבלה, אף שאין לענין קשר לתוכחה ומוסר. גם התפארת ישראל [כ"בועז"] העיר על דברי רש"י מדברי הגמרא במסכת בבא קמא [ב ב], שקוראת לפסוק "ויעש לו צדקיה קרני ברזל" דברי קבלה, אף שאין בכך כל ציווי [ובהערות שם הביא עוד מקומות רבים בגמרא, שקוראים "קבלה" אף לדברים שאינם ציווי]. ועיין שם שתירץ את שאלת רש"י באופן שונה.

873. דברי הנביאים נקראים "קבלה". ובטעם הדבר מצינו בשם רבינו פרץ [הובא בשיטה מקובצת בתחילת מסכת בבא קמא, ב ב, ד"ה מדברי קבלה] שהוא על שם שהנביאים קובלים וצועקים על צרות הנראות להם בחזיון. עוד ביארו, משום שהנביאים קבלו דברי נביאותם ממשה רבינו או מרוח הקדש. ובמחזור ויטרי